

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Cel, zakres i metoda opracowania programu	2
3. Analiza dokumentów w zakresie gospodarki odpadami	3
3.1 Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski	3
3.2. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010	5
3.3. Krajowy plan gospodarki odpadami	6
3.4. Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego	6
3.5. Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu inowrocławskiego	7
3.6. Plan gospodarki odpadami Gminy Gniewkowo na lata 2005 – 2008 z perspektywą na lata 2009 – 2012	7
4. Przepisy regulujące postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest ...	8
5. Informacje o azbestie	13
6. Przyczyny szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzi	15
7. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji	16
7.1 Dane wyjściowe	16
7.2 Opis metody określania ilości wyrobów zawierających azbest	16
8. Omówienie wyników inwentaryzacji	20
9. Instrumenty realizacji programu	28
9.1 Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest	28
9.2 Harmonogram realizacji programu	30
10. Możliwości pozyskania środków finansowych	30
10.1. Krajowe fundusze z zakresu ochrony środowiska	30
10.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	31
10.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	31
10.1.3. Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	34
10.1.4. Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	34
10.2. Fundusze Unii Europejskiej	35
10.2.1. Fundusze Spójności	35
10.2.2. Fundusze Strukturalne	35
10.2.3. Norweski Mechanizm Finansowania i Mechanizm Finansowania Europejskiego Obszaru Gospodarczego	38
11. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest	38
12. Obowiązki właścicieli, którzy posiadają wyroby zawierające azbest	39

Załączniki:

- Załącznik 1.** Wykaz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Gniewkowo
Załącznik 2. Wzór - Informacje o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
Załącznik 3. Wzór - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone
Załącznik 4. Wzór – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
Załącznik 5. Wykaz firm posiadających decyzje na wytwarzanie odpadów zawierających azbest powstałych w wyniku demontażu, na terenie powiatu inowrocławskiego
Załącznik 6. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest na terenie kraju

1. Wprowadzenie

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła dnia 14 maja 2002 roku „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program ten powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji – w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki z dnia 19 czerwca 1997r. (M.P. Nr 38 poz. 373). Jak również ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z późn. zm.).

Program zakłada 30 letni okres usuwania azbestu na terenie Polski w zależności od stopnia zużycia wyrobów. Zakończenie realizacji programu ma nastąpić 31 grudnia 2032r.

Podstawą opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Gniewkowo stanowił: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, jak również Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Gniewkowo. Program ten nawiązywał do wszystkich opracowanych i przyjętych przez władze gminy dokumentów w szczególności: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Strategii rozwoju gminy. Ponadto jest spójny z dokumentami opracowanymi w zakresie ochrony środowiska w tym w szczególności z: Polityką Ekologiczną Państwa, Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego, Programem ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami powiatu inowrocławskiego.

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Gniewkowo wraz z planem gospodarki odpadami zaplanowano potrzebę opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

2. Cel, zakres i metoda opracowania programu

Celem programu jest:

- określenie ilości, miejsca występowania i stopnia zużycia wyrobów zawierających azbest,
- spowodowanie likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gniewkowo,

- określenie szacunkowych kosztów niezbędnych do poniesienia w celu usunięcia wyrobów azbestowych,
- stworzenie możliwości pozyskania środków finansowych na likwidację wyrobów zawierających azbest,
- promowanie działań mających na celu edukację ekologiczną w zakresie szkodliwości wyrobów zawierających azbest, sposobów bezpiecznego postępowania z tymi wyrobami oraz działań w celu ich usuwania.

Pierwszy etap prac obejmował przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Gniewkowo poprzez przeprowadzenie spisu z natury. Drugi etap polegał na opracowaniu i przetworzeniu danych na potrzeby powyższego opracowania. Dało to podstawę do określenia szacunkowych kosztów obejmujących: usunięcie transport i utylizację wyrobów zawierających azbest.

Opracowanie składa się z części opisowej w postaci elaboratu tekstowego oraz dokumentacji fotograficznej.

3. Analiza dokumentów w zakresie gospodarki odpadami

3.1. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczania terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Program zakłada, że w celu realizacji wszystkich zadań przewidzianych w „Programie...” niezbędne jest zaangażowanie administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym.

Na poziomie lokalnym będą realizowane zadania zarówno przez samorząd powiatowy jak również przez samorząd gminny. Dlatego też zostały wyznaczone zadania zarówno na szczeblu powiatowym jak i gminnym.

Do zadań Rady Powiatu należy:

- nadzorowanie przyznanych środków finansowych,
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów. Częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Do zadań gminy należy:

- Uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- Współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechnienia informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest,
- przygotowanie wykazu obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- przygotowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji „Programu...”

Do zadań rady gminy należy:

- przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu...”

Krajowy program usuwania azbestu zakłada potrzebę budowy 84 składowisk o powierzchni od 1 do 5 ha do roku 2032, w tym 6 (do 2ha) na terenie województwa kujawsko – pomorskiego.

3.2. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010

Cele średniookresowe do roku 2010

- pełne wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz w rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy, zgodnie z przyjętym harmonogramem;
- ratyfikacja konwencji międzynarodowych dotyczących gospodarki odpadami oraz dostosowanie do wymagań tych konwencji prawodawstwa krajowego;
- zwiększenie poziomu odzysku (w tym recyklingu) odpadów przemysłowych poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat za korzystanie ze środowiska;
- stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku zmniejszający ich masę unieszkodliwianą poprzez składowanie co najmniej o 30 % do 2006 r. i o 75 % do roku 2010 (w stosunku do roku 2000);
- zbudowanie, w perspektywie 2010 r., krajowego systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Zadania krótkoterminowe na lata 2003-2006:

- zakończenie wdrażania przepisów prawa w zakresie gospodarki odpadami, zmienionego w latach 2001-2002 w ramach harmonizacji z prawem Unii Europejskiej, poprzez uruchomienie systemów ewidencji i kontroli odpadów oraz opracowanie i podjęcie realizacji krajowego i wojewódzkich planów gospodarki odpadami;
- opracowanie i rozpoczęcie realizacji programów unieszkodliwiania odpadów szczególnie niebezpiecznych, objętych przepisami konwencji Sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych oraz opisanych w KPGO w rozdziale „Szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych”;
- opracowanie i realizacja krajowego i regionalnych planów zintegrowanego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, obejmującego sieć magazynów, w tym szczególnie magazynów odpadów powypadkowych oraz sieć instalacji do unieszkodliwiania;

- utworzenie lub powołanie w ramach już istniejących instytucji, ośrodka informacji BAT/BREFF o procesach technologicznych w zakresie przekształcania i unieszkodliwiania odpadów;
- utworzenie systemu zakładów demontażu i przerobu (strzępienia) pojazdów wycofanych z eksploatacji, zapewniających zgodny z wymaganiami dyrektywy Unii Europejskiej 200/53/WE poziom recyklingu odpadów oraz ponownego użycia wybranych części samochodowych.

3.3. Krajowy plan gospodarki odpadami

W Krajowym planie gospodarki odpadami przyjęto następujące zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie powstawaniu odpadów i ich minimalizacja,
- zapewnienie odzysku, głównie recyklingu odpadów, których powstawania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- unieszkodliwianie odpadów,
- bezpieczne dla ludzkiego zdrowia i środowiska składowanie odpadów, których nie da się poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania z powodu warunków techniczno-ekonomicznych.

W odniesieniu do odpadów niebezpiecznych w tym szczególności do azbestu Plan... przewiduje - usunięcie wyrobów zawierających azbest i złożenie ich na wyznaczonych składowiskach.

3.4. Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko - pomorskiego

Zakłada, że podstawowym celem gospodarki odpadami azbestowymi jest bezpieczne dla ludzi unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest poprzez składowanie na wytypowanych składowiskach w sposób wykluczający ich szkodliwe oddziaływanie. Niezbędne jest powstanie na poziomie regionu bazy informacyjnej zawierającej dane o lokalizacji, ilości i stanie wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie systemu monitoringu usuwania i prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Unieszkodliwianie odpadów azbestowych powinno się odbywać w dalszym ciągu w ramach działalności przedsiębiorstwa PPHU „Izopol” S.A. w Trzemesznie.

Plan gospodarki odpadami.... nie zakłada potrzeby budowy odrębnego składowiska odpadów azbestowych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego.

3.5. Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu inowrocławskiego

Cel działania:

- wprowadzenie ogólnopowiatowego systemu selektywnej zbiórki zmierzającego do maksymalnego ograniczenia ilości odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;
- ściślejsze powiązanie systemu zbiórki odpadów z wymogami technologicznymi obiektów bazowych;
- stworzenie systemu transportu odpadów w oparciu o program zmniejszenia uciążliwości z nim związanych;
- zmniejszenie kosztów transportu do niezbędnego minimum;
- centralizacja zarządzania systemem dopuszczająca przyjęcie odmiennych, uzasadnionych rozwiązań organizacyjnych w każdym z obsługiwanych obszarów;
- systematyczne wprowadzanie technologii bezodpadowych i małodpadowych;
- kontrola nad wszystkimi rodzajami odpadów, ze szczególnym naciskiem na odpady niebezpieczne, powstające na terenie powiatu;
- edukacja społeczności oraz podnoszenie jej świadomości ekologicznej.

3.6. Plan gospodarki odpadami Gminy Gniewkowo na lata 2005 – 2008 z perspektywą na lata 2009 - 2012

W stosunku do odpadów zawierających azbest Plan... przyjmuje konieczność uwzględnienia poniższych działań i sporządzenia, w trybie pilnym, gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Do działań tych należą:

- Gromadzenie danych na temat stopnia zużycia wyrobów zawierających azbest zabudowanych na konkretnych obiektach. Dane te powinny być przekazywane do samorządu powiatowego celem opracowania programu stanowiącego integralną część z programem wojewódzkim.
- Rozpowszechnienie wśród lokalnej społeczności informacji o skutkach, dla zdrowia ludzi i środowiska, powodowanych przez wyroby zawierające azbest.

- Zorganizowanie fachowej pomocy wszystkim właścicielom obiektów przez samorząd gminny przy wypełnianiu arkuszy ocen ujętych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71/2004, poz. 649).
- Przekazywanie informacji o możliwościach uzyskiwania pomocy kredytowej na modernizację obiektu.
- Sporządzanie wykazu obiektów zawierających azbest, w układzie 3-ech grup pilności, jak w arkuszach ocen. Następnie przekazanie zebranych informacji wraz z arkuszami ocen do urzędu nadzoru budowlanego w powiecie.

4. Przepisy regulujące postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest:

- **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 101 poz. 628 z późn. zm.). Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów, a także obrotu azbestem i wyrobami azbestowymi. Ustawowo produkcja płyt falistych została zakończona 28 września 1998r. Natomiast 28 marca 1999r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi azbest i wyroby zawierające azbesty dopuszczone do produkcji lub do wprowadzania na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wymieniona ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce.
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach** (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym

składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów.

- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane** (Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późn. zm.) zgodnie z art. 30 ust. 3 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno - sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. Nr 62, poz. 627). Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m. in. ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska.
- **Ustawa z dnia 27 lipca 2001r. – o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw** (Dz. U. Nr 100, poz. 1085). Ustawa reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. W art.54 ustawa odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, modyfikując i rozszerzając jej ustalenia dotyczące wykonawców prac polegających na usuwaniu i transporcie wyrobów zawierających azbest (odpadów niebezpiecznych). Ustawa równocześnie udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, dla określenia w drodze rozporządzenia i w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.
- **Ustawa z dnia 28 października 2002r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 199, poz. 1671). Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do

kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – Jednolity tekst Umowy ADR (Dz. U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

- **Ustawa z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych** (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.). Ustawa reguluje – na gruncie prawa europejskiego – problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych. Ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z ustawą tworzy się urząd Inspektora do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych..
- **Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 marca 1998r. w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny** (Dz. U. Nr 44, poz. 268 z późn. zm.). Zgodnie z ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z późn. zm.), Minister Gospodarki w porozumieniu z Ministrem Środowiska, określa corocznie, w drodze rozporządzenia, na wniosek producenta lub innego podmiotu wprowadzającego na polski obszar celny wyroby zawierające azbest, wykaz wyrobów dopuszczonych do produkcji lub wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Są to wyroby, których ze względów technicznych i technologicznych nie można jeszcze w wielu przypadkach zastąpić wyrobami bezazbestowymi. Dotyczy to przede wszystkim wyrobów o specjalnym przeznaczeniu dla potrzeb m.in. przemysłu chemicznego, rafineryjnego i energetyki.

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. - w sprawie katalogu odpadów** (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
 - 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo – azbestowych,
 - 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest,
 - 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest.
 - 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

* - odpady niebezpieczne
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002r. w sprawie sposobu przekładania wojewodzie informacji o rodzaju ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska** (Dz. U. Nr 175, poz. 1439). Określa terminy formę, układ i wymagane techniki przekładania powyższych informacji wojewodzie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.
- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie najważniejszych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy** (Dz. U. Nr. 217, poz. 1833). Określa najważniejsze dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu** (Dz. U. Nr 1, poz. 12). Uśredniona wartość dla azbestu (włókna na m³) wynosi 2350 µ g/m³ w ciągu godziny 250 µ/m³ dla roku kalendarzowego.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i**

zamknięcia, jakimi powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk (Dz. U. Nr 61, poz.549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest.

- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń w których był lub jest wykorzystywany azbest** (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 71, poz. 649). Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania, a także wymagania dotyczące oznakowania tych wyrobów.
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów** (Dz. U. Nr 216 poz. 1824). Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów** (Dz. U. Nr 30, poz.213). Określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzonej ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów. Ewidencje odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów. Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje

(np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu fakt przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

- **Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2006r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2007.** Określa m.in. jednostkowe stawki opłat za umieszczanie odpadów zawierających azbest na składowisku i tak:

Kod	Rodzaje odpadów	Jednostkowa stawka w zł/Mg
06 07 01*	Odpady azbestowe z elektrolizy	44,35
06 13 04*	Odpady z przetwarzania azbestu	44,35
10 11 81*	Odpady zawierające azbest	50,44
10 13 09*	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych	44,35
15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi	44,35
16 01 11*	Okładziny hamulcowe zawierające azbest	44,35
16 02 12*	Zużyte urządzenia zawierające azbest	44,35
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest	0,00
17 06 05*	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest	0,00

5. Informacje o azbecie

Azbest jest włóknistym minerałem pochodzenia nieorganicznego z grupy krzemianów. Wyróżniamy dwie grupy minerałów azbestowych:

- serpentynity – należą do nich: antygoryt, lizardyt i chryzotyl
- amfibole – w skład tej grupy wchodzi bardzo dużo minerałów, a ich główne formy włókniste to: amozyt, krokidolit, azbest antofylitowy, termolitowy i aktynolitowy

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego zastosowanie nastąpiło w okresie ostatnich stu lat. Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych lecz przede wszystkim do produkcji materiałów budowlanych. Materiały budowlane powszechnego użytku zawierające azbest to min.:

- eternit czyli płyty faliste azbestowo-cementowe
- płyty prasowane płaskie
- płyty KARO
- rury azbestowo - cementowe

Ze względu na swoje cenne zalety jak: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasu, substancji żrących, a także wysoką wytrzymałość mechaniczną, niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne jak również łatwość łączenia się innymi materiałami (cement, tworzywa sztuczne), niepalność, dobre właściwości sorpcyjne był powszechnie stosowany jako surowiec w Polsce.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych rozpoczęła się w Polsce w 1907 r., a zakończyła w 1998r.

W obrocie handlowym były wykorzystywane 3 rodzaje azbestu:

- **krokydolit** – „azbest niebieski” stosowany w przemyśle, najbardziej szkodliwy,
- **amosyt** – „azbest brązowy” - nie stosowany w Polsce o szkodliwości pośredniej między krokydolitą, a chryzotylem,
- **chryzotyl** – „azbest biały” – najczęściej stosowany w produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo ich użytkowania jedynie przez około 30 lat.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy w zależności od zastosowania spoiwa wiążącego, zawartości azbestu i gęstości objętościowej azbestu:

- **Klasa I - wyroby definiowane jako „miękkie”** – których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000 kg/m³, udział azbestu jest wysoki i wynosi od 20% do 100% natomiast niska jest zawartość substancji wiążącej. Wymienić tu należy wyroby tekstylne, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne,

- **Klasa II - wyroby definiowane jako „twarde”** – których gęstość objętościowa jest większa niż 1000 kg/m³, udział azbestu jest niski poniżej 20%, natomiast wysoki jest udział substancji wiążącej. Najczęściej stosowane wyroby w Polsce z tej klasy to: płyty faliste azbestowo-cementowe i płyty „KARO” azbestowo-cementowe stosowane jako pokrycia dachowe, płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie osiedlowym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo-cementowe wykorzystywane w instalacjach wodociagowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

6. Przyczyny szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzi

Wszystkie włókna azbestu o średnicy mniejszej niż 3 mikrometry i długości większej niż 5 mikrometrów są respirabilne i wdychane wraz z powietrzem do płuc pozostają tam. Stanowią one największe zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Krótkookresowy kontakt z azbestem może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnień skóry i błon śluzowych. Natomiast stały kontakt z azbestem prowadzi do wielu niebezpiecznych chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy)
- łagodnych zmian opłucnowych
- raka płuc
- międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej

Pył azbestowy zanieczyszcza płuca i mechanicznie je uszkadza, doprowadzając do zwłóknienia tkanki płucnej i pośrednio do nowotworów. Proces chorobowy przy azbestozie jest długi i wynosi średnio 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Wyroby azbestowe stają się zagrożeniem dla życia ludzi w przypadku mechanicznego uszkodzenia azbestu np. przez łamanie, kruszenie, cięcie itp. Naruszenie struktury wyrobu następuje na skutek starzenia się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Z „Krajowego programu usuwania azbestu.....” wynika, że nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Potwierdza to raport WHO i stanowisko Państwowego Zakładu

Higieny z dnia 30.06.2000r. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub woli wymiany na rury bezazbestowe.

7. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji

7.1. Dane wyjściowe

- wizja lokalna - spis z natury,
- mapa w skali 1:5000 na terenie wsi oraz 1:1000 na terenie miasta,
- fotografie lotnicze miasta Gniewkowa z 2004r,
- ewidencja numeracji budynków Urzędu Miejskiego w Gniewkowie,
- dane ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Gniewkowie,
- ewidencja gruntów i budynków prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu,
- informacje uzyskane w trakcie wizji lokalnej od właścicieli, użytkowników i zarządców obiektów,
- informacje przekazane przez zarządców obiektów zbiorowego zamieszkania,
- informacje przekazane przez zarządców obiektów przemysłowych.

7.2. Opis metody określania ilości wyrobów zawierających azbest

Podstawą właściwej i skutecznej realizacji programu jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji. Inwentaryzacja przeprowadzona na terenie miasta i gminy Gniewkowo obejmowała, każdy obiekt budowlany, który posiadał pokrycie dachowe z płyt falistych azbestowo-cementowych (zdjęcie nr 1) bądź płyt typu „KARO” (zdjęcie nr 2). Inwentaryzacją zostały objęte również płyty elewacyjne (zdjęcie nr 3 i 4), jak i rury azbestowo-cementowe występujące w sieci wodociągowej.

W celu określenia występowania poszczególnych budynków na terenie danej miejscowości wykorzystano mapy ewidencji gruntów w skali 1: 5000 i 1:1000. Ponadto na terenie miasta Gniewkowo wykorzystano zdjęcia lotnicze do określenia miejsca występowania wyrobów zawierających azbest.

Dla każdego obiektu budowlanego zawierającego wyroby azbestowe sporządzono kartę inwentaryzacyjną, zawierającą następujące informacje:

- Miejsce występowania - określono numer geodezyjny działki i numer posesji,
- Imię i nazwisko właściciela posiadającego wyroby zawierające azbest,
- Określenie rodzaju wyrobu - płyty faliste azbestowo-cementowe, płyty KARO azbestowo-cementowe, płyty płaskie, stosowane jako pokrycia dachowe i elewacyjne,
- Ilość wyrobów w m² i Mg - pomiary wykonywane były dalmierzem lub szacunkowo, a także na podstawie uzyskanych informacji od właścicieli posesji,
- Ocena stanu technicznego wyrobu - przeprowadzono ocenę wizualną stanu faktycznego wyrobów uwzględniając trzy stopniową skalę stanu technicznego wyrobu:
 - dobry - brak uszkodzeń i ubytków z regułą są to dachy których czas użytkowania nie przekracza 15 lat,
 - średni - nieznaczne uszkodzenia lub ubytki, których czas użytkowania przekracza 15 lat,
 - zły - wyraźne uszkodzenia lub ubytki, których czas użytkowania przekracza 30 lat. Wyroby te powinny być usunięte w pierwszej kolejności;
- Określenie w sposób przybliżony daty rozpoczęcia użytkowania wyrobów azbestowych. Informacje uzyskano w trakcie wizji lokalnej w terenie od właścicieli i zarządców nieruchomości.

Ponadto dla większości obiektów budowlanych, objętych inwentaryzacją sporządzono zdjęcia. ***Dokumentacja fotograficzna stanowi załącznik do programu (części 1-3).***

Inwentaryzacją w terenie objęte były następujące budynki (spis z natury):

- mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej
- mieszkalne w zabudowie wielorodzinnej
- zamieszkania zbiorowego (bloki)
- inwentarskie
- gospodarcze

Natomiast dane dotyczące obiektów przemysłowych, a także spółdzielni mieszkaniowych oparto o informacje dostarczone przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz spółdzielnie mieszkaniowe.

Podczas spisu, szczególnie na terenach wiejskich, rozdawano ulotkę „Azbest realne zagrożenie dla ciebie i twojej rodziny” wydaną przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departamentu Polityki Przemysłowej.

Przyjęto, że średnia masa 1m^2 płyt azbestowo-cementowych wynosi 11 kg i taki też przelicznik zastosowano w przypadku obliczeń. W obliczeniach ogólnej masy wyrobów azbestowych nie ujęto rur wodociągowych.

Przeprowadzona inwentaryzacja może stanowić podstawę do sporządzenia informacji zgodnych, zarówno z Rozporządzeniem Ministra, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876), jak i z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).

Zdjęcie nr 1. Pokrycie dachowe - płyta azbestowo – cementowa falista

Zdjęcie nr 2. Pokrycie dachowe - płyty azbestowo – cementowe typu „CARO”

Zdjęcie nr 3. Elewacja budynku - płyta płaska

Zdjęcie nr 4 Elewacja budynku - płyta falista

8. Omówienie wyników inwentaryzacji.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji określono:

- ilość m² wyrobów zawierających azbest:
 - Gmina Gniewkowo – 340 396 m²,
 - Miasto Gniewkowo – 43 739 m²
- ilość Mg wyrobów zawierających azbest:
 - Gmina Gniewkowo – 3 772 Mg
 - Miasto Gniewkowo – 481 Mg

Wg. Krajowego programu usuwania azbestu.... w województwie kujawsko-pomorskim znajduje się 767 140 Mg wyrobów zawierających azbest (bez rur azbestowo-cementowych). Udział Gminy Gniewkowo w ogólnej masie wyrobów zawierających azbest w województwie kujawsko – pomorskim wynosi **0,55 %**.

Szczegółowe zestawienie występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy i miasta Gniewkowo zawiera załącznik nr 1.

**Zestawienie długości rur azbestowo-cementowych występujących na terenie
Gminy - dane uzyskano od Zakładu Gospodarki Komunalno- Mieszkaniowej w
Gniewkowie według stanu na 2006r.**

Tabela 8.1

Lp.	Miejsce występowania	Ilość w mb
1.	Gniewkowo ul. Parkowa	Odcinek ok. 600
2.	Gniewkowo ul. Dr J. Dreckiego	Odcinek ok. 400
3.	Szadłowice	Odcinek ok. 1600
4.	Kijewo – Gęzewo	Odcinek ok. 3000
	RAZEM	5600

**Ogólne zestawienie wyników inwentaryzacji
w poszczególnych miejscowościach Gminy Gniewkowo**

Tabela 8.2

Lp.	Miejscowość	Płyty faliste [m2]	Płyty faliste [kg]	Płyty KARO [m2]	Płyty KARO [kg]	Płyty płaskie [m2]	Płyty płaskie [kg]	Stan dobry wyrobu [kg]	Stan średni wyrobu [kg]	Stan zły wyrobu [kg]	Wyroby zaw. azbest razem [kg]	Wyroby zaw. azbest w budynkach mieszkalnych [kg]
1	Bąbolin	4525	49775	0	0	0	0	143	12133	37499	49775	14935
2	Buczkowo	3772	41492	0	0	0	0	8052	15818	17622	41492	17149
3	Chrzastowo	11272	123439	0	0	0	0	50338	52422	20679	123439	30514
4	Dąblin	2364	26004	0	0	0	0	6710	5247	14047	26004	12782
5	Gąski	34718	344474	0	0	0	0	20251	132242	191981	344474	57725
6	Godzięba	5336	58696	0	0	0	0	7700	21549	29447	58696	27973
7	Kaczkowo	8097	89067	0	0	0	0	693	58883	29491	89067	13596
8	Kawęczyn	27667	304339	386	4246	0	0	20174	114501	173910	308585	65391
9	Kępa Kujawska	4065	44715	0	0	0	0	2563	7623	34529	44715	21087
10	Kijewo	22324	246664	526	5786	0	0	78595	92400	81455	252450	52096
11	Kleparz	12891	141801	0	0	0	0	20746	92730	28325	141461	32956
12	Lipie	11356	124520	0	0	0	0	4235	1980	118305	124520	5313
13	Markowo	11960	132550	0	0	0	0	0	78694	53856	132550	15246
14	Murzynko	13376	147136	0	0	0	0	17666	73645	55825	147136	50831
15	Murzynno	21377	235147	971	10681	0	0	37092	141108	67628	245428	58058
16	Ostrowo	12512	137632	216	2376	0	0	5170	73634	61204	140008	35541
17	Perkowo	6528	71808	0	0	0	0	25234	14168	32406	71808	9493
18	Skalmierowice	7062	77682	168	1848	0	0	10967	31394	37169	79530	33407
19	Suchatówka	12366	136026	232	2552	0	0	14399	78727	45452	138578	55462
20	Szadłowice	30345	333797	858	9438	0	0	23518	206010	113707	343235	63565
21	Szpital	6202	68420	168	1320	0	0	4620	30701	34419	69740	27654
22	Warzyn	3181	34991	0	0	0	0	1078	13475	20438	34991	13794
23	Wielowieś	18998	207978	0	0	0	0	29458	68157	110363	207978	68893
24	Wierzbicany	11651	128161	0	0	0	0	5082	26708	96371	128161	20801
25	Wierzchosławice	5597	61567	0	0	354	3894	2057	14465	48939	65461	15719
26	Więclawice	6738	74118	0	0	0	0	0	14542	59576	74118	4829
27	Zajezerze	6613	144958	14	154	0	0	85921	30019	29172	145112	23760
28	Żyrosławice	12428	130031	1182	13002	0	0	11781	67144	64108	143033	26116
	razem	335321	3716988	4721	51403	354	3894	494243	1570119	1707923	3772285	874686
29	Gniewkowo	42010	462112	0	0	1729	19019	110396	222345	148390	481131	249119
	RAZEM	37731	4179100	4721	51403	2083	22913	604639	1792464	1856313	4253416	1123805

**Zestawienie ilości zabudowanych płyt azbestowo-cementowych
w poszczególnych miejscowościach Gminy Gniewkowo**

Tabela 8.3

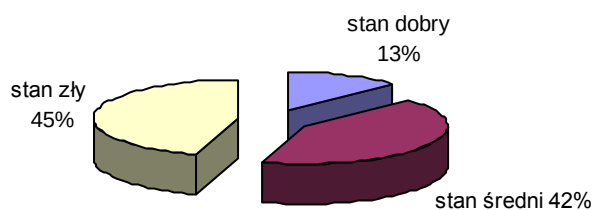
Lp.	Miejscowość	Wyroby zawierające azbest [Mg]	Wyroby zawierające azbest [%]
1	Gniewkowo	481,0	11,31
2	Gąski	344,5	8,10
3	Szadłowice	343,2	8,07
4	Kawęczyn	308,6	7,26
5	Kijewo	252,5	5,94
6	Murzynno	245,4	5,77
7	Wielowieś	208,0	4,89
8	Murzynko	147,1	3,46
9	Zajezerze	145,1	3,41
10	Żyrosławice	143,0	3,36
11	Klepary	141,5	3,33
12	Ostrowo	140,0	3,29
13	Suchatówka	138,6	3,26
14	Markowo	132,6	3,12
15	Wierzbiczany	128,2	3,01
16	Lipie	124,5	2,93
17	Chrzastowo	123,4	2,90
18	Kaczkowo	89,1	2,10
19	Skalmierowice	79,5	1,87
20	Więclawice	74,1	1,74
21	Perkowo	71,8	1,69
22	Szpital	69,7	1,64
23	Wierzchosławice	65,5	1,54
24	Godzięba	58,7	1,38
25	Bąbolin	49,8	1,17
26	Kępa Kujawska	44,7	1,05
27	Buczkowo	41,5	0,98
28	Warzyn	35,0	0,82
29	Dąblin	26,0	0,61
	razem (bez miasta)	3771,6	88,69
	RAZEM	4253,4	100,00

**Zestawienie dotyczące stanu wyrobów azbestowych
w poszczególnych miejscowościach Gminy Gniewkowo
-malejąco wg. stanu złego -**

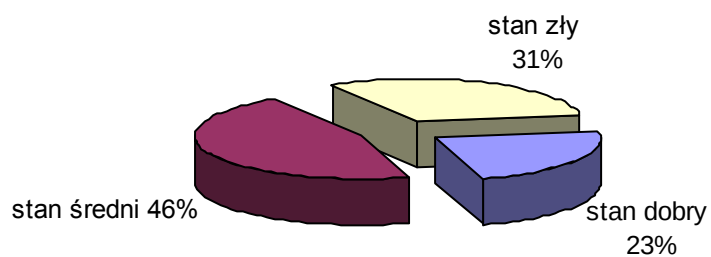
Tabela 8.4

Lp.	Miejscowość	Stan dobry wyrobu [Mg]	Stan średni wyrobu [Mg]	Stan zły wyrobu [Mg]
1	Gąski	20,3	132,2	192,0
2	Kawęczyn	20,2	114,5	173,9
3	Gniewkowo	110,4	222,3	147,8
4	Lipie	4,2	2,0	118,3
5	Szadłowice	23,5	206,0	113,7
6	Wielowieś	29,5	68,2	110,4
7	Wierzbiczano	5,1	26,7	96,4
8	Kijewo	78,6	92,7	81,5
9	Murzynno	37,1	141,1	67,6
10	Żyrosławice	11,8	67,1	64,1
11	Ostrowo	5,2	73,6	61,2
12	Więclawice	0,0	14,5	59,6
13	Murzynko	17,7	73,6	55,8
14	Markowo	0,0	78,7	53,9
15	Wierzchosławice	2,1	14,5	48,9
16	Suchatówka	14,4	78,7	45,5
17	Bąbolin	0,1	12,1	37,5
18	Skalmierowice	11,0	31,4	37,2
19	Kępa Kujawska	2,6	7,6	34,5
20	Szpital	4,6	30,7	34,4
21	Perkowo	25,2	14,2	32,4
22	Kaczkowo	0,7	58,9	29,5
23	Godzieba	7,7	21,5	29,4
24	Zajezerze	85,9	30,0	29,2
25	Klepary	20,7	91,4	28,3
26	Chrzastowo	50,3	52,4	20,7
27	Warzyn	1,1	13,5	20,4
28	Buczkowo	8,1	15,8	17,6
29	Dąblin	6,7	5,2	14,0
	razem (bez miasta)	494,2	1569,1	1707,9
	RAZEM	604,6	1791,4	1855,7

**Stan wyrobów zawierających azbest
na terenie gminy Gniewkowo (bez miasta Gniewkowo)**

**Stan wyrobów zawierających azbest
na terenie miasta Gniewkowo**

**Udział masy wyrobów w gospodarstwach (posesjach),
w których znajduje się więcej niż 10 ton wyrobów azbestowych,
w odniesieniu do ogólnej masy wyrobów w danej miejscowości.**

Tabela 8.5

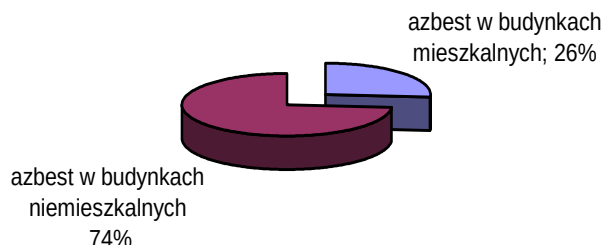
Lp.	Miejscowość	Wyroby zawierające azbest razem [Mg]	Masa wyrobów azbestowych w gospodarstwach posiadających > 10 Mg [Mg]	Udział wyrobów azbestowych w gospodarstwach posiadających > 10 Mg [%]
1	Bąbolin	50	32	64
2	Buczkowo	41	0	0
3	Chrzastowo	123	62	50
4	Dąblin	26	0	0
5	Gąski	344	96	28
6	Godzięba	59	0	0
7	Kaczkowo	89	68	76
8	Kawęczyn	309	93	30
9	Kępa Kujawska	45	12	27
10	Kijewo	252	64	25
11	Klepary	141	49	35
12	Lipie	125	113	90
13	Markowo	133	121	91
14	Murzynko	147	28	19
15	Murzynno	245	134	55
16	Ostrowo	140	51	36
17	Perkowo	72	30	42
18	Skalmierowice	80	12	15
19	Suchatówka	139	68	49
20	Szadłowice	343	215	63
21	Szpital	70	19	27
22	Warzyn	35	20	57
23	Wielowieś	208	33	16
24	Wierzbiczany	128	88	69
25	Wierzchosławice	65	0	0
26	Więclawice	74	50	67
27	Zajezerze	145	80	55
28	Żyrosławice	143	58	40
29	Gniewkowo	481	103	21
	razem (bez miasta)	3772	1597	42
	RAZEM	4253	1700	40

Wyroby zawierające azbest wykorzystywane w budownictwie mieszkalnym

Tabela 8.6

Lp.	Miejscowość	Wyroby zawierające azbest razem [Mg]	Wyroby zaw. azbest w budynkach mieszkalnych [Mg]	Wyroby zaw. azbest w budynkach mieszkalnych [%]
1	Gniewkowo	481	249	52
2	Wielowieś	208	69	33
3	Kawęczyn	309	65	21
4	Szadłowice	343	64	19
5	Murzynno	245	58	24
6	Gąski	344	58	17
7	Suchatówka	139	55	40
8	Kijewo	252	52	21
9	Murzynko	147	51	35
10	Ostrowo	140	36	25
11	Skalmierowice	80	33	42
12	Klepary	141	33	23
13	Chrzastowo	123	31	25
14	Szpital	70	28	40
15	Godzięba	59	28	48
16	Żyrosławice	143	26	18
17	Zajezerze	145	24	16
18	Wierzbiczany	128	21	16
19	Kępa Kujawska	45	21	47
20	Buczkowo	41	17	41
21	Wierzchosławice	65	16	24
22	Markowo	133	15	12
23	Bąbolin	50	15	30
24	Warzyn	35	14	39
25	Kaczkowo	89	14	15
26	Dąblin	26	13	49
27	Perkowo	72	9	13
28	Więclawice	74	5	7
29	Lipie	125	5	4
	Razem (bez miasta)	3772	875	23
	RAZEM	4253	1124	26

**Występowanie wyrobów azbestowych
w budownictwie mieszkaniowym na terenie Gminy Gniewkowo**

**Zestawieni zbiorcze danych dotyczących występowania wyrobów zawierający
azbest na terenie Gminy Gniewkowo**

Tabela 8.7

Lp	Rodzaj wyrobu	Ilość w m ²	Ilość w Mg
1	Płyty faliste azbestowo-cementowe	377 331	4 179
2	Płyty dachowe „KARO”	4 721	51
3	Płyty płaskie elewacyjne	2 083	23
	Razem wyroby azbestowe	384 135	4 253

Wnioski:

1. 98 % wyrobów występujących na terenie Gminy Gniewkowo to płyty faliste azbestowo-cementowe;
2. 50 % wyrobów zawierających azbest w gminie skupia się w miejscowościach: Gniewkowo, Gąski, Szadłowice, Kawęczyn, Kijewo, Murzynno, Wielowieś;
3. na terenach wiejskich przewagę stanowią wyroby w złym stanie (45%), natomiast na terenie miasta w stanie średnim (46%);
4. wsie Kaczkowo, Lipie i Markowo charakteryzują się największymi skupiskami wyrobów zawierających azbest. Powyżej > 70% masy wyrobów występujących w miejscowości skupia się w gospodarstwach posiadających >10 Mg wyrobów azbestowych;
5. większość wyrobów zawierających azbest na terenie całej gminy występuje w budynkach niemieszkalnych (74%).

9. Instrumenty realizacji programu

9.1 Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest

Dane dotyczące średniego kosztu zdjęcia płyt, transportu i utylizacji określono na podstawie informacji uzyskanych od firm posiadających zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności.

Zestawienie firm posiadających decyzje na wytwarzanie odpadów zawierających azbest na terenie powiatu inowrocławskiego zawiera załącznik nr 5.

Koszt zdjęcia i utylizacji wg. różnych firm:

1. Firma 1

- zdjęcie dachu, zapakowanie w folię, załadunek	- 4,00 zł/m ²
- transport	- 6,00 zł/km
- utylizacja	- 350,00 zł/t

2. Firma 2

Zdjęcie dachu, zapakowanie w folię, załadunek, transport, utylizacja	- 1.000,00 zł/t
--	-----------------

3. Firma 3

Zdjęcie dachu, zapakowanie w folię, załadunek, transport, utylizacja - średnio od 150m ² do 200m ²	- 20,00 zł/m ²
--	---------------------------

4. Firma 4

Zdjęcie dachu, zapakowanie w folię, załadunek, transport, utylizacja	- 1,10 zł/kg
--	--------------

Do obliczeń przyjęto średni koszt zdjęcia, transportu i utylizacji 1m² płyt azbestowo-cementowych, który wynosi 14,00 zł w tym:

- zdjęcie	- 4,00zł
- utylizacja	- 4,00 zł
- transport	- 6,00 zł

Koszt usunięcia wszystkich wyrobów z terenu Gminy Gniewkowo wynosi:

$$384\,135\text{ m}^2 \times 14,00\text{zł} = 5\,377\,890,00\text{ zł}$$

Zestawienie dotyczące kosztów związanych ze zdjęciem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Gniewkowo uwzględniające stan techniczny wyrobu.

Tabela 9.1

Lp	Stan techniczny	Ilość w m ²	Koszty w zł
1	Dobry	54 078	757 092,00
2	Średni	162 107	2 269 498,00
3	Zły	167 950	2 351 300,00
	Razem	384 135	5 377 890,00

Dla potrzeb programu przyjęto trzy warianty rozwiązań z zakresu dofinansowania (ze środków PFOŚiGW, GFOŚiGW i innych funduszy) inwestycji polegającej na usuwaniu wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców.

Zakładając, że koszt zakupu i montażu 1 m² nowego pokrycia dachowego wynosi 39,00 zł, obliczono:

1) Dofinansowanie na zdjęcie, transport i utylizację

$$384\,135\text{ m}^2 \times 14,00\text{ zł} = 5\,377\,890,00\text{ zł}$$

Zakup nowego pokrycia dachowego przez mieszkańców:

$$384\,135\text{ m}^2 \times 39,00\text{ zł} = 14\,981\,265,00\text{ zł}$$

2) Dofinansowanie na utylizację

$$384\,135\text{ m}^2 \times 4,00\text{ zł} = 1\,536\,540,00\text{ zł}$$

Koszty poniesione przez mieszkańców na zdjęcie, transport i zakup nowego pokrycia dachowego:

$$384\,135\text{ m}^2 \times 4,00\text{ zł} = 1\,536\,540,00\text{ zł}$$

$$384\,135\text{ m}^2 \times 6,00\text{ zł} = 2\,304\,810,00\text{ zł} \quad \text{suma } 18\,822\,615,00\text{ zł}$$

$$384\,135\text{ m}^2 \times 39,00\text{ zł} = 14\,981\,265,00\text{ zł}$$

3) Dofinansowanie 60% kosztów zdjęcia, transportu i utylizacji

$$384\,135\text{ m}^2 \times 14,00 \times 60\% = 3\,226\,734\text{ zł}$$

Koszty poniesione przez mieszkańców na pokrycie 40% zdjęcia, transportu i utylizacji oraz zakup nowego pokrycia dachowego:

$$384\,135\text{ m}^2 \times 14,00\text{ zł} \times 40\% + 14\,981\,265,00 = 17\,132\,421,00\text{ zł}$$

4) Wariant budowy składowiska odpadów zawierających azbest przy gminnym składowisku odpadów w Kaczkowie.

Alternatywnym rozwiązaniem może być budowa składowiska odpadów zawierających azbest na terenie gminy. Składowisko mogłoby zapewniać przyjęcie części występujących na terenie gminy odpadów zawierających azbest. Zakładając uzyskanie dofinansowania na budowę kwater składowiska oraz oszczędności z tytułu zmniejszenia kosztów transportu, inwestycja ta byłaby opłacalna. Zmniejszeniu uległyby koszty utylizacji, co ułatwiłoby mieszkańcom sfinansowanie wymiany pokrycia dachowego.

9.2 Harmonogram realizacji programu

Nazwa zadania	Lata realizacji		
	2006-2013	2014-2023	2024-2032
Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gniewkowo wraz z inwentaryzacją”	2006		
Pozyskanie informacji o podmiotach zainteresowanych uczestnictwem w pilotażowym projekcie przygotowywanym w celu uzyskania pomocy finansowej na usunięcie wyrobów zawierających azbest	2007		
Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających wyroby azbestowe	X	X	X
Pozyskiwanie informacji o podmiotach zainteresowanych usuwaniem wyrobów zawierających azbest i pomoc w pozyskaniu środków	od 2008	X	X
Przyjmowanie informacji o wyrobach zawierających azbest i uaktualnianie bazy danych	X	X	X
Monitoring i ocena realizacji Programu – sprawozdawczość w zakresie likwidacji wyrobów zawierających azbest	od 2008	X	X

10. Możliwości pozyskania środków finansowych,

Istnieje możliwość uzyskania wsparcia zarówno ze strony krajowych jak i zagranicznych funduszy. Środki w krajowych funduszach powstają z tytułu opłat na rzecz ochrony środowiska, uiszczanych przez wytwórców odpadów z przeznaczeniem na wspieranie lokalnych funduszy ochrony środowiska oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

10.1. Krajowe fundusze z zakresu ochrony środowiska

Fundusze Ochrony Środowiska:

- 1) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 2) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 3) Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 4) Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zasady funkcjonowania funduszy określa ustawa z dnia 21 października 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.. 627 z późn. zm.)

10.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - wspiera finansowo przedsięwzięcia ekologiczne o znaczeniu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadania lokalne, istotne z punktu widzenia potrzeb ekologicznych. Polityka Ekologiczna Państwa określa główne kierunki działania Funduszu. NFOŚiGW co roku aktualizuje m.in. zasady udzielania pomocy finansowej oraz listę przedsięwzięć priorytetowych.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe mogą być:

- Jednostki samorządu terytorialnego
- Przedsiębiorstwa
- Instytucje i urzędy
- Szkoły wyższe i uczelnie
- Jednostki organizacyjne ochrony zdrowia
- Organizacje pozarządowe (fundacje , stowarzyszenia)
- Administracja państwa
- Osoby fizyczne

Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno-prawnej.

W NRFOŚiGW stosowane są następujące formy dofinansowania:

- Finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki)
- Finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych umorzenia),
- Finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

10.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu jest funduszem celowym, wspierającym przedsięwzięcia proekologiczne realizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, powołanym na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994 r., Nr 49, poz. 196 z późn. zm.). Obecnie zakres i zasady działalności WFOŚiGW określa przede wszystkim ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) oraz Statut Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Z pomocy finansowej Wojewódzkiego Funduszu mogą korzystać między innymi:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje o charakterze publicznym,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy,
- szkoły wyższe.

Środki finansowe Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, zwanego dalej Wojewódzkim Funduszem, przyznawane są na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) zgodnie z listą przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu ustaloną w oparciu o:

- Politykę Ekologiczną Państwa,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami,

z zastosowaniem kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu oraz zgodnie z Planem działalności, w zakresie ograniczonym przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

Pomoc finansowa ze środków Wojewódzkiego Funduszu udzielana jest w formie:

- a) oprocentowanych pożyczek z możliwością ich częściowego umorzenia,
- b) pożyczek płatniczych,
- c) dotacji,
- d) dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek,
- e) nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela **dopłat do kredytów udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska SA** na zadania proekologiczne w ramach 9-ciu linii kredytowych. Udzielane są one na przedsięwzięcia o małym zakresie rzeczowym, realizowane m.in. przez osoby fizyczne. Przedmiotem kredytowania jest 9-linii w ramach opracowania interesuje nas linia nr 9

- wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, utylizacji, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji),

- budowa wodociągów w technologii rur bezazbestowych w miejsce wodociągów rur azbestowych.

Zasady udzielania kredytów na inwestycje dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest ze środków Banku Ochrony Środowiska S.A. z dopłatami Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu dla jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i ludności, prowadzących inwestycje na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Przedmiot kredytowania - wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, utylizacji, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji).

Kwota kredytu na zadanie -nie wyższa niż 100.000 zł. (nie może przekroczyć 80% kosztu całkowitego realizowanej inwestycji).

Okres kredytowania - do 60 miesięcy.

Okres realizacji zadania - do 12 miesięcy - liczony od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy.

Splata kredytu

- odsetki płatne miesięcznie,
- karencja w spłacie rat kapitałowych do 6 miesięcy – liczona od daty zakończenia inwestycji.

Oprocentowanie - zmienne w wysokości stopy redyskonta weksli określonej przez Radę Polityki Pieniężnej i ogłaszanej obwieszczeniem Prezesa NBP pomniejszonej o 3 p.p., nie mniej niż 1% p.a.

Koszt prowizji dla kredytobiorcy do 1,5% wartości przyznanego kredytu, nie mniej niż 100 zł.

Warunki uzyskania kredytu :

- udokumentowanie zakresu rzeczowego realizowanej inwestycji (kosztorys lub faktura proforma lub harmonogram rzeczowo-finansowy w przypadku realizacji inwestycji przez jednostki samorządu terytorialnego i podmioty gospodarcze),
- udokumentowanie wymiernego efektu ekologiczno - rzeczowego
- potwierdzone źródła finansowania inwestycji,
- zdolność kredytobiorcy do spłaty kredytu,
- prawne zabezpieczenie kredytu,

- udokumentowanie prawa do dysponowania nieruchomością na której realizowana jest inwestycja ,
- uregulowanie spraw formalnoprawnych związanych z realizacją inwestycji (pozwolenie na budowę lub zgłoszenie realizowanej inwestycji),

Sposób wykorzystania kredytu :

- bezgotówkowy, na podstawie faktur na rzecz wykonawcy lub dostawcy wystawionych najwcześniej na 30 dni przed dniem złożenia wniosku kredytowego,
- gotówkowy, na podstawie uzasadnionego wniosku kredytobiorcy (kwota rozliczana następnie fakturami na rzecz wykonawcy lub dostawcy),
- okres wykorzystania kredytu nie może być dłuższy niż okres karencji.

Sposób szacowania efektu ekologicznego - efekt ekologiczny tożsamy z efektem rzeczowym (powierzchnia unieszkodliwianych pokryć dachowych lub płyt elewacyjnych [m²], długość wymienianego odcinka wodociągu [m]).

Sposób potwierdzenia uzyskania efektu ekologicznego i rzeczowego :

- protokół odbioru i przekazania do eksploatacji inwestycji - dla jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów gospodarczych,
- oświadczenie o zakończeniu i przyjęciu inwestycji do eksploatacji - dla ludności,
- udokumentowanie zagospodarowania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

10.1.3. Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – środki funduszu przeznacza się na:

1. Wspomaganie przedsięwzięć wymienionych w gminnym funduszu.
2. Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
3. Inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

10.1.4. Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - środki z funduszu przeznacza się zgodnie z art. 406 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) m.in. na:

1. Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju.

2. Wspieranie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska.
3. Realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej.
4. Przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi.
5. Przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza.
6. Profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.
7. Inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

10.2. Fundusze Unii Europejskiej

Pieniądze z funduszy zagranicznych są najczęściej przeznaczane na realizację dużych projektów dlatego właściciele posiadający azbest powinni łączyć się w większe grupy i występować o pieniądze wspólnie. Przedstawicielem w reprezentowaniu właścicieli może być gmina lub związek gmin.

Środki na ochronę środowiska w przyszłym okresie programowania na lata 2007-2013 można będzie pozyskać z następujących funduszy:

10.2.1. Fundusz Spójności – pozyskanie tych funduszy jest możliwe tylko dla dużych projektów o znaczeniu ogólnokrajowym bądź ponadregionalnym.

Priorytety w ochronie środowiska przy wsparciu z Funduszu Spójności to:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych,
- Polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia,
- Poprawa jakości powietrza,
- Racjonalizacja gospodarki odpadami,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Beneficjentami Funduszu Spójności mogą być podmioty publiczne czyli samorządy terytorialne (gminy, związki gmin) i przedsiębiorstwa komunalne.

10.2.2. Fundusze strukturalne

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - decyduje dobór odpowiedniego programu operacyjnego stanowiący integralną część EFRR.

Wyróżniamy następujące programy operacyjne:

- Regionalne Programy Operacyjne
- SPO Infrastruktura i Środowisko
- SPO Kapitał Ludzki
- SPO Innowacyjna gospodarka
- SPO Rozwój Polski Wschodniej
- SPO Europejskiej Współpracy Terytorialnej
- SPO Pomoc Techniczna

Lista priorytetów w Regionalnym Programie Operacyjnym:

- 1) Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość,
- 2) Społeczeństwo informacyjne,
- 3) Inicjatywy lokalne w zakresie zatrudnienia i rozwoju oraz wspierania dla struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy,
- 4) Środowisko,
- 5) Zapobieganie i zwalczanie zagrożeń przyrodniczych i technicznych,
- 6) Turystyka,
- 7) Inwestycje w kulturę,
- 8) Inwestycje w transport,
- 9) Inwestycje energetyczne,
- 10) Inwestycje w kształcenie,
- 11) Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia oraz w infrastrukturę społeczną.

Inwestycje wspierane w ramach ochrony środowiska w Regionalnym Programie Operacyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnym:

- Selektywna zbiórka odpadów i recykling,
- Rekultywacja starych składowisk, likwidacja „dzikich” wysypisk,
- Utylizacja i unieszkodliwianie odpadów,
- Modernizacja spalania odpadów medycznych,
- Budowa składowisk odpadów azbestowych.

W projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata programowania 2007 – 2013 występują następujące priorytety:

- 1) Rozwój infrastruktury technicznej,
- 2) Zachowanie i racjonalne wykorzystanie środowiska,

- 3) Rozwój infrastruktury społecznej,
- 4) Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- 5) Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw,
- 6) Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy,
- 7) Pomoc techniczna.

Celem priorytetu 2 – Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska - jest poprawa jakości środowiska przyrodniczego, jego racjonalne kształtowanie i zachowanie zasobów naturalnych dla polepszenia warunków życia mieszkańców i становienia korzystnych warunków dla rozwoju gospodarki.

Projekt zakłada wspieranie przedsięwzięć m.in. z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów, odzysk odpadów, których powstawania nie można uniknąć, unieszkodliwianie odpadów ujętych w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W programie operacyjnym **„Infrastruktura i Środowisko”** wyróżniamy 15 priorytetów:

- 1) Gospodarka wodno-ściekowa,
- 2) Gospodarka odpadami i powierzchni ziemi,
- 3) Bezpieczeństwo ekologiczne,
- 4) Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,
- 5) Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
- 6) Transeuropejskie sieci transportowe,
- 7) Transport przyjazny środowisku,
- 8) Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,
- 9) Infrastruktura w Polsce wschodniej,
- 10) Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku,
- 11) bezpieczeństwo przyjazne środowisku,
- 12) Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- 13) Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
- 14) Pomoc techniczna – wsparcie procesu zarządzania,
- 15) Pomoc techniczna - wsparcie zdolności instytucjonalnych

Głównym celem programu „Infrastruktura i środowisko” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie środowiska i zdrowia oraz zachowanie tożsamości kulturowej i rozwoju spójności terytorialnej.

Przy wstępnym podziale środków w SPO „Infrastruktura i Środowisko”, na ochronę środowiska przewidziano 4.289,8 mln euro.

Priorytet drugi - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi zakłada zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych.

Działania w ramach priorytetu – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi to:

- Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych,
- Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich.

10.2.3. Norweski Mechanizm Finansowania i Mechanizm Finansowania Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Dodatkowym źródłem udzielanej bezzwrotnej pomocy obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności jest Norweski Mechanizm Finansowania i Mechanizm Finansowania Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Kwota przyznana Polsce, w wysokości 533,51 mln euro, wykorzystywana będzie w latach 2004 – 2009.

11. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest w przypadku ich demontażu

Demontażem płyt eternitowych, jak i wszelkich innych elementów, w których znajduje się azbest zajmują się specjalistyczne firmy. Firmy prowadzące działalność w zakresie usuwania azbestu obowiązane są do:

- Uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia informacji o sposobie gospodarowania nimi,
- Przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest,

- Opracowanie przed rozpoczęciem prac planu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Posiadania odpowiedniego wyposażenia technicznego i socjalnego.

Firma przed przystąpieniem do prac w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obowiązana jest zgłosić ten fakt właściwemu nadzorowi budowlanemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. Natomiast właściciel nieruchomości musi zgłosić prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej.

Firmy muszą prowadzić prace demontażowe w taki sposób by możliwie w największym stopniu ograniczyć uwalnianie się azbestu. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest powinno się odizolować od otoczenia specjalnymi osłonami. Należy również umieścić tablice ostrzegawcze o treści „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Wszystkie zdemontowane wyroby muszą być opakowane w folię polietylenową. Magazynowanie przygotowanych do transportu odpadów powinno odbywać się w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Po zakończeniu prac firma ma obowiązek złożyć właścicielowi budynku pisemne oświadczenie, że przeprowadziła prace z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych oraz oczyściła cały teren z pyłu azbestowego. Oświadczenie takie należy przechowywać przez pięć lat. Jeżeli dach miał więcej niż 500 m² przeprowadza się też badanie stężenia pyłu azbestowego.

12. Obowiązki właścicieli, którzy posiadają wyroby zawierające azbest

Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury. Sporządzoną informację należy przedłożyć w formie pisemnej:

- przedsiębiorca przekłada informację wojewodzie (załącznik nr 2 i 3)
- osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przekazują informacje burmistrzowi (załącznik nr 2 i 3).

Powyższe reguluje § 7 rozporządzenie z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz

wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876).

Ponadto właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrolę stanu tych wyrobów.

Ocenę stanu przechowuje się łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, drugi egzemplarz oceny przekazuje się właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny (załącznik nr 4). Podstawa prawna § 4 rozporządzenia z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).

Program opracowany przez:

mgr inż. Elizę Miszczyk

mgr inż. Aleksandrę Sidorowicz